

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 12 december 2023
(OR. en)

16707/23

ELARG 94
COWEB 162
COEST 669

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Ärende:	Rådets slutsatser om utvidgningen

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om utvidgningen vilka antogs av rådet den 12 december 2023.

RÅDETS SLUTSATSER OM UTVIDGNINGEN

1. Rådet noterar kommissionens meddelande av den 8 november 2023 om EU:s utvidgningspolitik, som innehåller rapporter om Albanien, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Kosovo*, Montenegro, Nordmakedonien, Republiken Moldavien (*Moldavien*), Serbien, Turkiet och Ukraina.
2. Rådet bekräftar sitt engagemang för utvidgningen i linje med den förnyade konsensus om utvidgning som godkändes av Europeiska rådet i december 2006 och rådets och Europeiska rådets därpå följande slutsatser. I linje med rådets tidigare slutsatser och inom ramen för de politiska kriterier som angavs i Köpenhamn bekräftar rådet behovet av rättvisa och stränga villkor, principen om egna meriter samt reversibilitet. Rådet understryker att det är viktigt att säkerställa att EU kan bibehålla och fördjupa sin egen utveckling, inbegripet sin förmåga att integrera nya medlemmar. Rådet fortsätter att förvänta sig att parterna tar egenansvar och visar trovärdighet när det gäller sina åtaganden och sin politiska vilja genom att genomföra nödvändiga reformer och göra konkreta framsteg när det gäller de grundläggande principerna.

* Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

3. Utvidgningen är en geostrategisk investering i fred, säkerhet, stabilitet och välbefinnande. Den driver på förbättringar av de europeiska medborgarnas ekonomiska och sociala villkor, minskar skillnaderna mellan länderna och måste främja de värden som unionen bygger på. Både EU och de blivande medlemsstaterna måste vara redo för en ytterligare utvidgning av unionen. De länder som vill bli medlemmar måste intensifiera sina reformansträngningar, särskilt på rättsstatsområdet, i linje med anslutningsprocessens meritbaserade karaktär och med hjälp av EU. Samtidigt måste unionen genomföra det grundläggande arbete och de reformer som krävs internt. Vi ska fastställa våra långsiktiga ambitioner och olika sätt att uppnå dem. Vi ska ta upp centrala frågor som rör våra prioriteringar och vår politik samt vår förmåga att agera. Detta kommer att göra EU och den europeiska suveräniteten starkare.
4. Rysslands anfällskrig mot Ukraina visar att utvidgning även är en strategisk prioritering. Rådet erinrar i detta sammanhang om Thessaloniki-agendan från 2003 och Europeiska rådets slutsatser från juni 2022 och bekräftar sitt fulla och entydiga engagemang för EU-medlemskapsperspektivet för västra Balkan, Georgien, Moldavien och Ukraina, och upprepar att deras framtid ligger inom Europeiska unionen. Turkiet är alltså ett kandidatland och en viktig partner på många områden av gemensamt intresse.
5. Att respektera och förbinda sig att främja de värden som EU bygger på och uppfylla de skyldigheter som krävs för ett EU-medlemskap är en nödvändighet för alla partner som strävar efter att ansluta sig. Rådet upprepar att rättsstatsprincipen är ett grundläggande värde som EU bygger på och som alltså är ett absolut villkor för framsteg mot EU-medlemskap. Varaktiga och bestående resultat av reformerna i fråga om rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna, de demokratiska institutionernas funktion, inbegripet minskad polarisering, offentlig förvaltning och ekonomiska kriterier är fortfarande de viktigaste riktmärkena mot vilka framstegen mot EU-medlemskap bedöms.

6. Skyddet av de grundläggande rättigheterna är ett centralt värde för EU. Rådet ägnar särskild uppmärksamhet åt partnerernas framsteg på detta område och erinrar om att trovärdiga åtgärder för att ta itu med rapporterade brister är en övergripande prioritering. I detta sammanhang upprepar rådet att det är viktigt att upprätthålla barns rättigheter liksom rättigheter för och icke-diskriminerande behandling av personer som tillhör minoriteter och personer i utsatta situationer, till exempel romer, personer med funktionsnedsättningar samt homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella (hbti-personer) och personer som tillhör nationella minoriteter. När det gäller jämställdhet upprepar rådet att kvinnors och flickors egenmakt och fullständiga åtnjutande av grundläggande rättigheter måste säkerställas. Rådet erinrar om att yttrandefrihet, mediefrihet och mediepluralism är centrala fundament i ett demokratiskt samhälle samt att det alltså är av avgörande betydelse att konkreta och påtagliga resultat uppnås på dessa viktiga områden.
7. Rådet understryker också behovet av att partnererna gör framsteg i fråga om den övergripande reformen av rättsväsendet, kampen mot korruption, inbegripet övergången från oligarki, och kampen mot organiserad brottslighet. Rådet erinrar om att det i kampen mot organiserad brottslighet fortfarande krävs påtagliga resultat när det gäller slutliga fällande domar samt beslag och förverkande av tillgångar som härrör från brott.
8. På västra Balkan finns ett fortsatt behov av beslutsamma insatser för att främja försoning och regional stabilitet, bland annat genom att lösa partnerländernas bilaterala tvister och problem som har sin grund i arvet från det förflutna, i överensstämmelse med internationell rätt och vedertagna principer, inklusive avtalet om successionsfrågor.
9. Rådet framhåller med eftertryck den avgörande betydelsen av att ytterligare fördjupa samarbetet i utrikespolitiska frågor och unionens förväntningar på partnererna att fullt ut anpassa sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp), inbegripet när det gäller restriktiva åtgärder, som är en viktig aspekt av processen för EU-integration och ett kraftfullt uttryck för en partners strategiska val och plats i en värdegemenskap. EU fortsätter att stödja sina partner och ge stöd, särskilt till dem som fullt ut har anpassat sig, inbegripet för att stärka deras resiliens mot hybridhot. Det är alltså av yttersta vikt att förhindra kringgående av EU:s restriktiva åtgärder, inbegripet sådana som antagits som svar på Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

10. Rådet välkomnar det framgångsrika samarbetet med partnerna på områdena motverkande av hybridhot samt bekämpande av terrorism, radikalisering och organiserad brottslighet och står fast vid sitt åtagande att ytterligare fördjupa samarbetet på dessa områden. Motverkande av informationsmanipulation, inbegripet desinformation, förblir en viktig prioritering. Rådet erinrar om att Europeiska unionen kommer att intensifiera sitt arbete med sina partner för att motverka falska ryska narrativ och desinformation om Rysslands anfallskrig mot Ukraina.
11. Irreguljär migration fortsätter att vara en central utmaning och kräver fortsatt samarbete och samordning med alla partner. Rådet lovordar partnerna på västra Balkan för deras konstruktiva samarbete och Turkiet för landets fortsatta ansträngningar när det gäller mottagandet av ett av det största antalet flyktingar i världen. Rådet understryker också den avgörande betydelsen av att partnerna harmoniserar sin viseringspolitik med EU.
12. Rådet uppmanar samtliga partner att tydligt informera sina medborgare om de fördelar och skyldigheter som följer av deras respektive vägar mot EU samt om deras eget engagemang för EU:s värden och relaterade nödvändiga reformer.
13. EU kommer att fortsätta att stärka och intensifiera sitt stöd på alla nivåer till de framtida EU-medlemsstaternas politiska, ekonomiska och sociala omvandling, grundat på konkreta framsteg i fråga om rättsstatsprincipen och socioekonomiska reformer samt på partnernas uppslutning bakom europeiska värden, regler och normer. EU kommer att fortsätta att ge betydande ekonomiskt och tekniskt stöd till sina partner, särskilt genom instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA) och instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen samt genom partnersamverkan och Taix. Enligt principerna om villkorlighet och om att i första hand följa den politiska strategin är syftet med detta ekonomiska stöd att hjälpa partnerna att anta reformer och uppnå fullständig anpassning till EU:s regelverk.

14. Rådet står fast vid sitt åtagande att föra partnerna närmare EU, bereda vägen för anslutning och bidra med konkreta fördelar för deras medborgare redan under utvidgningsprocessen. I detta syfte uppmuntrar rådet till att undersöka ytterligare åtgärder som syftar till att ytterligare genomföra en gradvis integrering på ett meritbaserat och reversibelt sätt, i linje med Europeiska rådet i juni 2022. Rådet understryker vikten av att fullt ut utnyttja potentialen i befintliga rättsliga instrument och ser fram emot att behandla förslag om ytterligare gradvis integration på vägen mot ett fullvärdigt medlemskap, inbegripet en ytterligare fördjupning av EU:s sektorssamarbete med partner inom områden av gemensamt intresse, med utgångspunkt i den reviderade utvidgningsmetoden. I detta sammanhang noterar rådet kommissionens meddelande om en ny tillväxtplan för västra Balkan, som syftar till att påskynda den socioekonomiska konvergensen mellan västra Balkan och EU, på grundval av strikta villkor, och att uppmuntra regionen att öka takten i EU-relaterade reformer i fråga om grundläggande principer, som stöd på vägen mot EU. Planens föreslagna genomförande förväntas bland annat vara kopplat till framsteg i fråga om regelverk, regionalt samarbete och konstruktivt engagemang från Serbiens och Kosovos sida i den EU-stödda dialogen. Det östliga partnerskapets regionalpolitik kommer också att fortsätta att stödja Georgien, Moldavien och Ukraina på deras väg mot EU.

MONTENEGRO

15. Rådet välkomnar bildandet av den nya regeringen och uppmanar den att snabbt göra framsteg när det gäller Montenegros väg mot EU och strategiska inriktning. Det krävs politiskt samförstånd och politisk vilja för att snarast återupprätta de demokratiska institutionernas funktion och fullgöra de långvariga reformåtagandena.
16. Rådet välkomnar de övergripande framsteg som hittills gjorts i anslutningsförhandlingarna, där de 33 granskade kapitlen har öppnats och tre har avslutats preliminärt. Montenegro bör utan dröjsmål på nytt rikta in sina ansträngningar på att nå de interimistiska riktmärkena för rättsstatskapitlen 23 och 24. Inga ytterligare kapitler kommer att avslutas preliminärt innan denna milstolpe har uppnåtts. Rådet erinrar om att framsteg med dessa kapitler är avgörande och kommer även fortsättningsvis att bestämma takten för anslutningsförhandlingarna överlag.

17. Rådet erinrar om det akuta behovet av att återställa de viktigaste rättsliga myndigheternas funktion, särskilt genom att slutföra de utnämningar som ännu inte har slutförts, och att påskynda och fördjupa genomförandet av viktiga reformer av rättsväsendet för att garantera ett oberoende, effektivt och högkvalitativt rättsväsende. Rådet välkomnar utnämningen av den sjunde domaren i författningsdomstolen, som nu är fullt operativ.
18. Rådet uppmanar Montenegro att öka sina ansträngningar, särskilt på kritiska områden såsom bekämpande av korruption och organiserad brottslighet. Rådet erkänner de framsteg som gjorts, men understryker samtidigt behovet av att förbättra Montenegros resultat i fråga om utredningar, åtal, slutliga fällande domar samt beslag och förverkande av tillgångar som härrör från brott.
19. Rådet noterar att vissa framsteg gjorts, men uppmanar också Montenegro att öka sina ansträngningar på områdena yttrandefrihet och mediefrihet, inbegripet institutionellt skydd av journalister mot alla former av våld.
20. När det gäller de ekonomiska kriterierna välkomnar rådet den starka återhämtningen och stadiga tillväxten i ekonomin, bank- och finanssektorernas stabilitet och förbättringen av arbetsmarknaden. Rådet uppmanar Montenegro att genomföra strukturreformer, minska den offentliga skulden och fortsätta sina ansträngningar att stärka den finanspolitiska styrningen och transparensen.
21. Rådet välkomnar regeringens åtagande när det gäller att vidareutveckla regionalt samarbete och främja goda grannförbindelser.
22. Rådet lovordar med kraft Montenegro för landets konsekventa utrikespolitiska samarbete, och den orubbliga och långvariga fullständiga anpassningen till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, även i fråga om EU:s restriktiva åtgärder, vilket sänder en stark signal om Montenegros strategiska åtagande vad gäller landets väg mot EU. Det välkomnar också Montenegros fortsatta aktiva deltagande i EU:s uppdrag och insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP).

SERBIEN

23. Rådet erinrar om sina slutsatser av den 13 december 2022 och understryker vikten av en stark politisk vilja och av konsekvens i genomförandet av EU-relaterade reformer för att uppnå Serbiens strategiska val att ansluta sig till EU. Rådet erinrar om att Serbiens framsteg när det gäller rättsstatsprincipen och normaliseringen av förbindelserna med Kosovo även fortsättningsvis kommer att avgöra den övergripande takten i anslutningsförhandlingarna.
24. Rådet välkomnar de övergripande framsteg som hittills gjorts i anslutningsförhandlingarna, där 22 av 35 förhandlingskapitel har öppnats och två har avslutats preliminärt. Serbien bör fortsätta att rikta in sig på att nå de interimistiska riktmärkena för rättsstatskapiteln 23 och 24. Rådet välkomnar det snabba antagandet av fem lagar som genomför 2022 års ändringar av konstitutionen. Det behövs dock ytterligare arbete och politiskt engagemang för att genomföra reformer på grundläggande områden, bland annat när det gäller rättsväsendet. Serbien måste också fortsätta att ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om full respekt för de grundläggande rättigheterna, inklusive skydd av de mest utsatta grupperna samt icke-diskriminerande behandling av personer som tillhör minoriteter i hela Serbien.
25. Rådet understryker att Serbien måste öka sina ansträngningar i kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Serbien behöver också uppnå konkreta och övertygande resultat i fråga om effektiva utredningar, åtal, slutliga fällande domar samt frysning och förverkande av tillgångar som härrör från brott.
26. Rådet upprepar sina farhågor över de begränsade framstegen när det gäller att förbättra klimatet för yttrandefriheten och mediernas oberoende överlag. Rådet uppmanar Serbien att öka insatserna för att genomföra sin handlingsplan för mediestrategin på ett effektivt sätt.
27. Rådet upprepar sin uppmaning till de serbiska myndigheterna att på ett objektivt och otvetydigt sätt informera om EU och att aktivt förebygga och ta itu med alla former av desinformation och utländsk informationsmanipulation i alla mediekkanaler.

28. Rådet fortsätter att framhålla vikten av meningsfullt regionalt samarbete vid hanteringen av krigsförbrytelser inom landet samt av att man når en lösning i återstående ärenden om försvunna personer och fullt ut samarbetar med internationella avvecklingsmekanismen för brottmålstribunaler. Dömda krigsförbrytare får inte ges något stöd och stöd får inte heller ges åt att deras brott förhålligas eller förnekas.
29. För att förbättra förutsättningarna för väl fungerande demokratiska institutioner uppmanar rådet med eftertryck Serbien att ta itu med de rekommendationer som länge framförts av OSSE/ODIHR och Europarådets organ, inbegripet de som rör viktiga aspekter av valprocessen.
30. Rådet konstaterar att kommissionens bedömning att Serbien bibehåller sin beredskapsnivå för öppningsriktmärkena i kluster 3 (Konkurrenskraft och inkluderande tillväxt). Rådet välkomnar Serbiens goda beredskap när det gäller de ekonomiska kriterierna, men uppmanar Serbien att ge ytterligare impulser till den privata sektorn genom att påskynda strukturreformerna av den offentliga förvaltningen och av styrningen av statsägda företag.
31. Rådet välkomnar att Serbien har stått fast vid sitt åtagande inom en rad regionala samarbetsinitiativ och uppmanar Serbien att ytterligare stärka goda grannförbindelser och bidra till stabilitet och försoning med alla partner i regionen.
32. Rådet upprepar sin starka förhoppning om att Serbien ska öka sina ansträngningar i riktning mot en fullständig anpassning till ståndpunkter och restriktiva åtgärder inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet i fråga om Ryssland och Belarus, som en ytterst prioriterad fråga. Rådet uppmanar också de serbiska myndigheterna att avstå från handlingar och uttalanden mot EU:s ståndpunkter i utrikespolitiska frågor och andra strategiska frågor. Rådet noterar Serbiens humanitära bistånd och övriga bistånd till Ukraina. Rådet välkomnar också Serbiens förbättrade samarbete med EU för att förhindra kringgående av EU:s restriktiva åtgärder och uppmanar Serbien att fortsätta med dessa ansträngningar. Rådet välkomnar Serbiens fortsatta aktiva deltagande i och viktiga bidrag till EU:s uppdrag och insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

33. Rådet erkänner de framsteg som gjorts i detta avseende, men fortsätter samtidigt att betona att Serbien fullt ut måste uppfylla sitt åtagande att anpassa sig till EU:s viseringspolitik.
34. Rådet upprepar att det inte finns något rättfärdigande till våld och fördömer kraftfullt de våldshandlingar som protesterande kosovoserber utförde mot medborgare, KFOR-trupper, brottsbekämpande myndigheter och medier den 29 maj 2023 och den våldsamma attacken mot Kosovos polis den 24 september 2023 i norra Kosovo. Rådet förväntar sig att Serbien samarbetar fullt ut och vidtar alla nödvändiga åtgärder för att gripa och snabbt ställa förövarna av attackerna inför rätta. Rådet beklagar att Serbien inte har vidtagit tillräckliga åtgärder i detta avseende. Rådet uttrycker farhågor över Serbiens upprepade militära uppbyggnad i närheten av Kosovo och noterar den efterföljande minskningen av trupper och utrustning. Serbien och Kosovo måste fortsätta med ihållande nedtrappningsinsatser, avstå från ensidiga och provocativa åtgärder som kan leda till spänningar och våld och stoppa splittrande retorik. Rådet välkomnar att Serbien har vidtagit vissa åtgärder i rätt riktning, bland annat genom att offentligt uppmuntra kosovoserberna att delta i de lokala valen i norra Kosovo. Serbien bör också uppmuntra kosovoserberna att återvända till institutioner som de har lämnat. Rådet erinrar om att det, i linje med Europeiska rådets slutsatser av den 26–27 oktober 2023, kommer att få konsekvenser om spänningarna inte trappas ned av parterna.
35. Rådet förväntar sig att både Serbien och Kosovo ska finna en hållbar lösning på situationen i norra Kosovo som garanterar säkerhet, trygghet och deltagandedemokrati för alla medborgare.
36. Rådet förväntar sig att Serbien engagerar sig i den EU-stödda dialogen i god tro och i en anda av kompromiss för att nå ett övergripande rättsligt bindande avtal med Kosovo om normalisering av förbindelserna i enlighet med internationell rätt och EU:s regelverk utan ytterligare dröjsmål. Detta avtal bör omfatta alla viktiga kvarstående frågor och därmed bidra till regional stabilitet. En normalisering av förbindelserna och ett genomförande av deras åtagande inom ramen för dialogen är väsentliga förutsättningar på båda parter väg mot EU, och i avsaknad av framsteg riskerar båda att gå miste om avsevärda möjligheter.

37. Rådet välkomnar avtalet om vägen till en normalisering av förbindelserna mellan Kosovo och Serbien och dess genomförandebilaga, som antogs i februari och mars 2023, och beklagar båda parter bristande genomförande av detta avtal samt andra utestående åtaganden som gjorts inom ramen för den EU-stödda dialogen, under ledning av den höga representanten och med stöd av EU:s särskilda representant. EU uppmanar Serbien och Kosovo att fullt ut respektera och genomföra dem utan ytterligare dröjsmål och förbehåll. Detta inbegriper inrättandet av ett förbund för kommuner med serbisk majoritet. Rådet välkomnar Serbiens och Kosovos beredvillighet att godta det utkast till stadga som EU:s samordnare lagt fram för parterna, underförstått att arbetet behöver fortskrida med denna utgångspunkt.
38. Rådet uppmanar kommissionen och den höga representanten att snarast, före utgången av januari 2024, lägga fram förslag till ändringar av riktmärkena för kapitel 35 i Serbiens anslutningsförhandlingar för rådet för att återspegla landets skyldigheter enligt avtalet och dess genomförandebilaga.

NORDMAKEDONIEN

39. Rådet erinrar om rådets slutsatser från juli 2022 och välkomnar den första regeringskonferensen med Nordmakedonien i juli 2022 och det framgångsrika slutförandet av genomgångsmötena. Rådet är redo att sammankalla en annan regeringskonferens, utan ytterligare dröjsmål eller ytterligare politiskt beslut, så snart Nordmakedonien har fullgjort sitt åtagande att slutföra de författningsändringar som avses i rådets slutsatser från juli 2022, i linje med landets interna förfaranden. Rådet uppmanar Nordmakedonien att påskynda slutförandet av dessa ändringar. Därefter är rådet redo att öppna det första förhandlingsklustret så snart som möjligt, i linje med förhandlingsramen.
40. Rådet uppmanar alla partier i parlamentet att fokusera på att främja EU-relaterade reformer och processen för anslutning till EU.

41. Rådet välkomnar Nordmakedoniens beredskap på viktiga områden och understryker vikten av att påskynda EU-inriktade reformer och ytterligare konsolidera genomförandet, särskilt på områdena grundläggande principer och rättsstatsprincipen. Nordmakedonien måste uppnå resultat när det gäller rättsväsendets oberoende, professionalism och opartiskhet, kampen mot korruption och organiserad brottslighet samt reformen av den offentliga förvaltningen. Rådet uttrycker allvarliga farhågor över vissa ändringar av strafflagen, som påverkar ett stort antal fall av korruption på hög nivå, samt över otillbörlig yttre påverkan på domstolsrådets och rättsväsendets arbete. Rådet uppmanar också Nordmakedonien att fortsätta sina ansträngningar för att ytterligare stärka de grundläggande rättigheterna, inbegripet rättigheter för personer som tillhör minoriteter eller gemenskaper, mediefriheten och yttrandefriheten.
42. Rådet erinrar om behovet av att slutföra översynen och genomförandet av den reformerade vallagstiftningen i linje med rekommendationerna från OSSE/ODIHR och Venedigkommissionen, i god tid och på ett inkluderande sätt.
43. När det gäller de ekonomiska kriterierna välkomnar rådet de framsteg som gjorts, särskilt på området finanspolitisk hållbarhet, och uppmanar Nordmakedonien att fortsätta ansträngningarna för att i högre grad uppfylla de krav som avser EU:s inre marknad samt hantera konkurrenstrycket och marknadskrafterna inom unionen.
44. Rådet noterar att goda grannförbindelser och regionalt samarbete förblir avgörande inslag i utvidgningsprocessen samt i stabiliserings- och associeringsprocessen. Rådet erinrar om betydelsen av att uppnå konkreta resultat och i uppriktig anda genomföra bilaterala avtal, inklusive Prespa-avtalet med Grekland och fördraget om vänskap, god grannsämja och samarbete med Bulgarien.

45. Rådet lovordar med kraft Nordmakedonien för landets konsekventa utrikespolitiska samarbete, särskilt den fullständiga anpassningen till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, även när det gäller EU:s restriktiva åtgärder, vilket är ett kraftfullt uttryck för Nordmakedoniens strategiska åtagande vad gäller landets väg mot EU. Rådet välkomnar Nordmakedoniens fortsatta aktiva deltagande i EU:s uppdrag och insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Rådet lovordar också Nordmakedonien för dess aktiva roll i en komplex geopolitisk situation under landets ordförandeskap för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

ALBANIEN

46. Rådet välkomnar den första regeringskonferensen med Albanien som hölls i juli 2022. Rådet välkomnar de reformframsteg som gjorts under det senaste året, inbegripet det framgångsrika slutförandet av genomgångsmötena. Rådet ser fram emot att ta nästa steg i Albaniens anslutningsprocess och att öppna det första förhandlingsklustret så snart som möjligt.
47. Rådet erinrar om att det fortfarande är av yttersta vikt att det förs en inkluderande och konstruktiv politisk dialog i landet i syfte att främja antagandet av EU-relaterade reformer.
48. Rådet välkomnar de framsteg som gjorts, i synnerhet när det gäller de grundläggande principerna och särskilt rättsstatsprincipen, det fortsatta genomförandet av den övergripande reformen av rättsväsendet och reformen av den offentliga förvaltningen. Rådet välkomnar att granskningsprocessen har fortsatt att framskrida stadigt och gett påtagliga resultat. Rådet understryker vikten av att påskynda EU-inriktade reformer och ytterligare konsolidera genomförandet. Rådet noterar med tillfredsställelse de konkreta resultat som uppnåtts av de särskilda strukturerna mot korruption och organiserad brottslighet och det fortsatta goda samarbetet med EU:s och medlemsstaternas brottsbekämpande organ. Ansträngningarna för att uppvisa påtagliga resultat i kampen mot korruption och organiserad brottslighet måste fortsätta. Det behövs också ett intensifierat samarbete om utredningar, bland annat med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf).

49. Rådet uppmanar Albanien att fortsätta sina ansträngningar för att ytterligare stärka skyddet av de grundläggande rättigheterna, mediefriheten och yttrandefriheten, och rättigheterna för personer som tillhör minoriteter. Rådet uppmuntrar till att genomföra en övergripande jordreform och befästa äganderätten på ett transparent sätt, bland annat genom att hålla samråd med alla relevanta aktörer, bland annat genom att hålla samråd med alla relevanta aktörer, inbegripet genom att ta itu med ärenden som rör dokumentförfalskning och snabbt göra framsteg med registrerings- och ersättningsprocessen. Rådet välkomnar antagandet av sekundärlagstiftningen om minoriteter och fortsätter att enträget uppmana Albanien att snabbt anta och genomföra kvarstående förordningar som rör 2017 års ramlag om skydd av personer som tillhör nationella minoriteter i linje med europeiska normer och med deltagande av alla berörda parter. Rådet uppmanar också Albanien att slutföra alla processer som rör den nationella folkräkningen på ett fullständigt transparent sätt och i linje med internationella normer.
50. När det gäller migration bör Albanien fortsätta att uppdatera sin rättsliga ram med EU:s regelverk. Rådet bekräftar de framsteg som gjorts och uppmanar samtidigt Albanien att fullgöra sitt åtagande att anpassa sig till EU:s viseringspolitik.
51. När det gäller de ekonomiska kriterierna välkomnar rådet motståndskraften och den starka återhämtningen i den albanska ekonomin och uppmanar Albanien att fortsätta ansträngningarna för att i högre grad uppfylla de krav som avser EU:s inre marknad samt hantera konkurrenstrycket och marknadskrafterna inom unionen.
52. Rådet välkomnar Albaniens fortsatta konstruktiva engagemang inom regionalt samarbete. Rådet noterar att goda grannförbindelser och regionalt samarbete förblir avgörande inslag i utvidgningsprocessen samt i stabiliserings- och associeringsprocessen.
53. Rådet lovordar med kraft Albanien för landets konsekventa utrikespolitiska samarbete, särskilt den fullständiga anpassningen till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, även när det gäller EU:s restriktiva åtgärder, vilket är ett kraftfullt uttryck för Albaniens strategiska åtagande vad gäller landets väg mot EU. Rådet välkomnar Albaniens fortsatta aktiva deltagande i EU:s uppdrag och insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. EU lovordar också Albanien för dess aktiva engagemang som icke-permanent medlem i FN:s säkerhetsråd när det gäller att främja och försvara den regelbaserade världsordningen.

TURKIET

54. Rådet erinrar om alla tidigare slutsatser från rådet och Europeiska rådet om EU:s förbindelser med Turkiet, inbegripet och särskilt EU:s strategiska intresse av en stabil och säker miljö i östra Medelhavsområdet och av utvecklingen av samarbetsinriktade och ömsesidigt gynnsamma förbindelser med Turkiet.
55. EU är fortfarande redo att föra diskussioner med Turkiet på ett gradvist, proportionellt och reversibelt sätt på ett antal områden av gemensamt intresse, om inte annat följer av den villkorlighet som fastställts av Europeiska rådets medlemmar den 25 mars 2021 och i tidigare slutsatser från Europeiska rådet. Rådet är också fortfarande fast beslutet att upprätthålla en öppen och uppriktig dialog, ta itu med gemensamma utmaningar och samarbeta på sådana viktiga områden av gemensamt intresse såsom migration, folkhälsofrågor, klimatfrågor, frågor som rör kampen mot terrorism samt regionala frågor. Rådet noterar att högnivådialogerna mellan EU och Turkiet om flera av dessa frågor fortsätter.
56. Rådet noterar den senaste tidens förbättringar i förbindelserna mellan Turkiet och Grekland och förväntar sig att dessa kommer att bli varaktiga. Rådet välkomnar nedtrappningen i östra Medelhavsområdet, vilken måste upprätthållas.
57. EU reagerade snabbt och visade sin solidaritet vid de jordbävningar som drabbade sydöstra Turkiet i februari 2023 och tillhandahöll därvid räddningsteam och icke-finansiellt bistånd via unionens civilskyddsmekanism, samt bidrog till mobiliseringen av ett totalt åtagande på 6 miljarder EUR från det internationella samfundet.

58. Rådet förväntar sig fortfarande att Turkiet gör ett entydigt åtagande om goda grannförbindelser och om fredlig tvistlösning, vid behov genom hänvändelse till Internationella domstolen. Rådet uppmanar Turkiet, i enlighet med relevanta rådsslutsatser samt i enlighet med förklaringen av den 21 september 2005, att fullgöra sina skyldigheter inom förhandlingsramen, bland annat att fullständigt och på ett icke-diskriminerande sätt genomföra tilläggsprotokollet till associeringsavtalet i förhållande till samtliga medlemsstater. Erkännande av alla medlemsstater är av avgörande betydelse. Turkiet måste normalisera sina förbindelser med Republiken Cypern och respektera alla EU-medlemsstaters suveränitet och territoriella integritet liksom deras suveräna rättigheter, i enlighet med EU-rätten och internationell rätt, bland annat Förenta nationernas havsrättskonvention.
59. EU erinrar om tidigare slutsatser från rådet och Europeiska rådet och står fortfarande helt och hållet bakom en övergripande lösning på Cypernproblemet inom FN-ramen, i enlighet med alla relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd samt i linje med de principer på vilka EU är grundat och med regelverket. Det är alltjämt av avgörande betydelse att Turkiet åtar sig och bidrar till en sådan fredlig lösning, inbegripet dess yttre aspekter. EU efterlyser ett snabbt återupptagande av förhandlingarna och är redo att spela en aktiv roll för att stödja alla faser av den FN-ledda processen. Rådet erinrar om att Varoshas status är viktig, fördömer alla Turkiets ensidiga åtgärder som strider mot resolutionerna från FN:s säkerhetsråd och upprepar sina krav på att de omedelbart ska upphävas. Rådet uppmanar Turkiet att respektera de relevanta resolutionerna från FN:s säkerhetsråd, särskilt resolutionerna 541, 550, 789 och 1251.

60. I linje med tidigare års slutsatser från rådet, som också erinrar om Turkiets internationella åtaganden i dessa avseenden, upprepar rådet sina allvarliga farhågor över den fortsatta och djupt oroande tillbakagången när det gäller demokratin, rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna. Rättsväsendets systemiska avsaknad av oberoende och otillbörliga påtryckningar på rättsväsendet liksom begränsningarna av mediefriheten och yttrandefriheten fortsätter att vara en källa till allvarlig oro. Turkiet bör intensifiera sitt samarbete med Europarådet och dess relevanta organ och institutioner, omsätta deras viktigaste rekommendationer i praktiken, fullt ut genomföra den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de övriga internationella människorättsinstrument som Turkiet är part i, samt verkställa alla domar från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i enlighet med artikel 46 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Turkiets fortsatta underlåtenhet att genomföra domar från Europadomstolen väcker frågor om landets åtaganden när det gäller rättsstatsprincipen, respekten för de grundläggande rättigheterna och landets internationella skyldigheter. Rådet uppmanar Turkiet att snarast vända den negativa utvecklingen på alla dessa områden och på ett trovärdigt sätt ta itu med de många allvarliga brister som identifierats i kommissionens rapport.
61. När det gäller de ekonomiska kriterierna uppmanar rådet Turkiet att fortsätta att vidta åtgärder för att återgå till en mer stabilitetsinriktad makroekonomisk politik och ta itu med den fortsatta osäkerheten över hur väl Turkiets marknadsekonomi fungerar, inbegripet den institutionella miljön och regelverket. Rådet erinrar dessutom om att Turkiet måste uppfylla sina skyldigheter med genomförandet av tullunionen EU–Turkiet och säkerställa att den verkligen tillämpas i förhållande till samtliga medlemsstater. Rådet upprepar också att fri rörlighet för varor, inbegripet varor med dubbla användningsområden, inte bör få leda till att EU:s restriktiva åtgärder kringgås.

62. Uttalandet från EU och Turkiet från 2016 förblir den viktigaste ramen för samarbetet om migration och fortsätter att ge resultat. I linje med Europeiska rådets slutsatser från oktober 2021 förväntar sig rådet att Turkiet säkerställer ett fullständigt och icke-diskriminerande genomförande av uttalandet från EU och Turkiet, inbegripet gentemot Republiken Cypern samt när det gäller återupptagande av återvändande och förebyggande av irreguljära inresor. Ett fullständigt och effektivt genomförande av återtagandeavtalet mellan EU och Turkiet och samarbete på området rättsliga och inrikes frågor med alla EU:s medlemsstater är fortfarande av avgörande betydelse. Rådet betonar att Turkiet måste anpassa sig till EU:s viseringspolitik.
63. Rådet noterar med djup oro att Turkiets utrikespolitik, som återges i detalj i kommissionens rapport, i allt högre grad står i konflikt med EU:s prioriteringar inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och upprepar sin starka förhoppning om att Turkiet ska öka sin anpassning till ståndpunkter och restriktiva åtgärder inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik som en ytterst prioriterad fråga. Rådet erkänner den konstruktiva roll som Turkiet spelade för att underlätta exporten av ukrainskt spannmål, men beklagar djupt Turkiets bristande anpassning till EU:s restriktiva åtgärder som antagits som svar på Rysslands anfallskrig mot Ukraina och understryker att det är av yttersta vikt att förhindra att de kringgås.
64. Rådet beklagar att Turkiet fortsätter att avlägsna sig ännu mer från Europeiska unionen och erinrar om sina tidigare slutsatser, i vilka det noterades att Turkiets anslutningsförhandlingar därför i praktiken har avstannat och att man inte kan överväga att öppna eller avsluta några ytterligare kapitel.

BOSNIEN OCH HERCEGOVINA

65. Rådet noterar kommissionens rapport av den 8 november 2023 om Bosnien och Hercegovina och dess rekommendation och ser fram emot Europeiska rådets kommande diskussion i denna fråga.

66. Rådet välkomnar de reformansträngningar som gjorts av Bosnien och Hercegovina efter beviljandet av status som kandidatland i december 2022. Rådet uppmanar Bosnien och Hercegovina till att säkerställa hållbara framsteg med att uppfylla de 14 centrala prioriteringar som anges i kommissionens yttrande om landets ansökan om EU-medlemskap, som godkändes av rådet 2019, inbegripet genomförandet av alla kvarvarande åtgärder som anges i kommissionens rekommendation om status som kandidatland, med beaktande av Europeiska rådets slutsatser från juni 2022. Vissa viktiga steg och åtaganden gjordes för att uppfylla de centrala prioriteringarna, trots den negativa utvecklingen i enheten Republika Srpska. Rådet uppmanar till fortsatta framsteg som krävs i fråga om reformer. Rådet erinrar om vikten av att säkerställa att alla antagna lagar fullt ut överensstämmer med EU:s regelverk och europeiska normer, inbegripet Venedigkommissionens rekommendationer. EU är berett att ytterligare bistå Bosnien och Hercegovina i arbetet med reformer och det varaktiga genomförandet av dessa, inbegripet de reformer som är inriktade på landets väg mot EU.
67. Bosnien och Hercegovina måste, med hänsyn till de institutionella mekanismer som fastställdes i fredsavtalet i Dayton, genomföra ytterligare konstitutionella reformer och valreformer för att säkerställa jämlikhet och icke-diskriminering för alla medborgare, särskilt genom att tillämpa den rättspraxis som utvecklats vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) i samband med Sejdić–Finci-målet. Rådet efterlyser på nytt en inkluderande process för begränsade konstitutionella reformer och valreformer, genom en verklig dialog och i linje med europeiska normer för att undanröja alla former av ojämlikhet och diskriminering i valprocessen. Rådet framhåller att det inte bör vidtas några rättsliga eller politiska åtgärder som försvårar verkställandet av avgörandet i Sejdić–Finci-målet och därmed sammanhängande mål vid Europadomstolen eller ytterligare fördjupar splittringen.
68. Rådet uppmanar enträget alla politiska aktörer i Bosnien och Hercegovina att avstå och avhålla sig från provokativ splittrande retorik och handlingar, bland annat att ifrågasätta landets suveränitet, enhet och territoriella integritet, att upphöra att lovprisa dömda krigsförbrytare och att aktivt främja försoning.

69. Rådet upprepar vidare sitt entydiga åtagande om EU-perspektivet för Bosnien och Hercegovina som ett odelat, enat och suveränt land.
70. Rådet är allvarligt oroat över lagstiftning och initiativ i enheten Republika Srpska som står i strid mot Bosnien och Hercegovinas väg mot EU, däribland separatistisk retorik och ifrågasättande av landets konstitutionella ordning. Rådet beklagar antagandet av lagstiftning i enheten Republika Srpska som slår fast att beslut från Bosnien och Hercegovinas författningsdomstol inte är tillämpliga inom den enheten. Rådet betonar att Bosnien och Hercegovinas suveränitet, territoriella integritet, konstitutionella ordning, inbegripet författningsdomstolens beslut, och landets internationella rättskapacitet måste respekteras. Allt agerande som går emot dessa principer kommer att få allvarliga konsekvenser.
71. Rådet noterar de begränsade framstegen och understryker behovet av att stärka rättsstatsprincipen, bland annat genom att anta en ny lag om det höga domar- och åklagarrådet och anta lagen om domstolar. Rådet uppmanar Bosnien och Hercegovina att vidta beslutsamma åtgärder för att bekämpa korruption och organiserad brottslighet i syfte att uppnå resultat när det gäller utredningar och fällande domar, även på hög nivå. Det välkomnar idrifttagandet av Europols kontaktpunkt. Författningsdomstolens beslut måste respekteras fullt ut.
72. Rådet noterar att begränsade ansträngningar har gjorts när det gäller de grundläggande rättigheterna, men välkomnar utnämningen av en ombudsman som mekanism för förebyggande av tortyr och uppmanar Bosnien och Hercegovina att avsevärt intensifiera reformarbetet när det gäller mänskliga rättigheter, jämställdhet och icke-diskriminering, särskilt genom att bekämpa våld i hemmet, våld mot kvinnor och könsrelaterat våld och säkerställa hbt-personers rättigheter.

73. Rådet beklagar tillbakagången för yttrandefriheten och mediefriheten och uppmanar enträget Bosnien och Hercegovina att säkerställa journalisters säkerhet och lämplig rättslig uppföljning av fall av hot och våld. Rådet beklagar djupt återinförandet av straffrättsliga påföljder för förtal i enheten *Republika Srpska* och beklagar att enhetsförsamlingen vid första behandlingen nyligen antog ett lagförslag som betecknar grupper i det civila samhället som ”utländska agenter”, vilket väcker stora farhågor.
74. Rådet välkomnar att vissa framsteg gjorts med reformen av den offentliga förvaltningen, särskilt antagandet av lagen om fri tillgång till information. Det förväntar sig att ytterligare steg tas för att säkerställa en professionell och avpolitiserad offentlig förvaltning. För att säkerställa samordning i anpassningen av lagstiftningen uppmanar rådet med kraft Bosnien och Hercegovina att utarbeta ett nationellt program för antagande av regelverket.
75. Rådet välkomnar de positiva åtgärder som vidtagits för att förbättra hanteringen och samordningen av migration, särskilt antagandet av en utlänningslag. EU uppmanar landet att fullt ut anpassa sig till EU:s viseringspolitik, ingå Frontex statusavtal med EU och säkerställa tillgången till asyl.
76. I fråga om de ekonomiska kriterierna noterar rådet att Bosnien och Hercegovina fortfarande befinner sig i ett tidigt skede när det gäller att upprätta en fungerande marknadsekonomi.
77. Rådet välkomnar förlängningen av mandatet för Eufor Althea, som fortsätter att spela en viktig roll för att hjälpa myndigheterna i Bosnien och Hercegovina att upprätthålla en trygg och säker miljö för alla medborgare.
78. Rådet upprepar vikten av fortsatt samarbete mellan internationella aktörer och uttrycker sitt stöd för den höga representantens och hans byrås uppdrag att genomföra 5 + 2-agendan.

79. Rådet uppmanar Bosnien och Hercegovina att fortsätta att aktivt engagera sig i regionalt samarbete och goda grannförbindelser och att snabbt ratificera alla regionala rörlighetsavtal inom ramen för Berlinprocessen.
80. Rådet lovordar Bosnien och Hercegovinas uttalade förbättring i fråga om anpassningen till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, vilket signalerar landets tydliga engagemang för vägen mot EU. Rådet uppmuntrar Bosnien och Hercegovina att fortsätta denna positiva trend och uppmanar Bosnien och Hercegovina att säkerställa ett fullständigt genomförande av de restriktiva åtgärderna, inbegripet mot Ryssland och Belarus.

KOSOVO

81. Rådet välkomnar Kosovos fortsatta engagemang för sin väg mot EU och därmed sammanhängande reformer. EU är berett att ytterligare bistå Kosovo i dess reformer och det fortsatta genomförandet av dessa, inbegripet de reformer som är inriktade på landets väg mot EU. Rådet ser fram emot att viseringsliberaliseringen för Kosovo träder i kraft den 1 januari 2024.
82. Rådet välkomnar de betydande framstegen med valreformen, som tar itu med rekommendationer som sedan länge framförts av på varandra följande EU-valobservatörsuppdrag och uppmanar Kosovo att genomföra den nya lagstiftningen före nästa allmänna val.
83. Rådet noterar de begränsade framstegen när det gäller rättsstatsprincipen samt kampen mot organiserad brottslighet och korruption och uppmanar Kosovo att förbättra genomförandet av befintliga verktyg för att skydda rättsväsendets integritet, oberoende och effektivitet och att fortsätta reformen av den offentliga förvaltningen. Ytterligare framsteg bör göras för att effektivt främja grundläggande rättigheter, inbegripet jämställdhet, liksom rättigheterna för minoritetsgrupper och hbtqi-personer, och säkerställa ett fullständigt skydd av kulturarvet och det religiösa arvet. Rådet uppmanar Kosovo att genomföra lagen om förebyggande av och skydd mot våld i hemmet, våld mot kvinnor och könsrelaterat våld. Kosovo bör utan ytterligare dröjsmål genomföra författningsdomstolens beslut om Dečani-klostret. Rådet upprepar sina farhågor över bristen på yttrandefrihet och den begränsade pluralismen i norra Kosovo.

84. Rådet är djupt oroat över situationen i norra Kosovo, inklusive säkerhetssituationen. Flera ensidiga åtgärder från Kosovos och Serbiens sida, kosovoserbernas kollektiva avgång från Kosovos institutioner och deras bojkott av de lokala valen i norra Kosovo i april har ytterligare ökat spänningarna. Rådet fördömer kraftfullt de våldshandlingar som protesterande kosovoserber utförde mot medborgare, KFOR-trupper, brottsbekämpande myndigheter och medier den 29 maj 2023. Nya lokala val i norra Kosovo bör hållas så snart som möjligt och kosovoserberna bör delta aktivt, utan förbehåll. Kosovoserberna bör också återvända till de institutioner som de lämnat. Detta återvändande bör underlättas av Kosovo och uppmuntras av Serbien.

Rådet erinrar om att EU, i linje med uttalandet av den höga representanten på EU:s vägnar av den 3 juni, genomför reversibla åtgärder gentemot Kosovo på grund av bristen på beslutsamma åtgärder för att trappa ned spänningarna i norra Kosovo. Rådet välkomnar att Kosovo har vidtagit åtgärder för att tillmötesgå vissa av EU:s krav. Rådet erinrar om att EU är redo att häva åtgärderna om ytterligare framsteg görs med att uppfylla EU:s befintliga krav. Rådet fortsätter att följa frågan och ska återkomma till den på grundval av en rapport från den höga representanten om uppfyllandet av dessa krav.

Rådet upprepar att det inte finns något som rättfärdigar våld och fördömer kraftfullt den våldsamma attacken mot Kosovos polis den 24 september 2023. Rådet noterar det förbättrade samarbetet mellan Kosovos polis och Eulex i samband med denna attack. Rådet välkomnar den förstärkta närvaron av KFOR, särskilt på gränsen/vid gränsdragningen mellan Kosovo och Serbien. Kosovo och Serbien måste fortsätta sina nedtrappningsinsatser, avstå från ensidiga och provocativa åtgärder som kan leda till spänningar och våld och stoppa splittrande retorik. Rådet erinrar om att det, i linje med Europeiska rådets slutsatser av den 26–27 oktober 2023, kommer att få konsekvenser om spänningarna inte trappas ned av parterna.

85. Rådet förväntar sig att både Kosovo och Serbien ska finna en hållbar lösning på situationen i norra Kosovo som garanterar säkerhet, trygghet och deltagandedemokrati för alla medborgare.
86. Rådet förväntar sig att Kosovo engagerar sig i den EU-stödda dialogen i god tro och i en anda av kompromiss för att nå ett övergripande rättsligt bindande avtal med Serbien om normalisering av förbindelserna i enlighet med internationell rätt och EU:s regelverk utan ytterligare dröjsmål. Detta avtal bör omfatta alla viktiga kvarstående frågor och därmed bidra till regional stabilitet. En normalisering av förbindelserna och ett genomförande av deras åtagande inom ramen för dialogen är väsentliga förutsättningar på båda parter väg mot EU, och i avsaknad av framsteg riskerar båda att gå miste om avsevärda möjligheter.
87. Rådet välkomnar avtalet om vägen till en normalisering av förbindelserna mellan Kosovo och Serbien och dess genomförandebilaga, som antogs i februari och mars 2023, och beklagar båda parter bristande genomförande av detta avtal samt andra utestående åtaganden som gjorts inom ramen för den EU-stödda dialogen, under ledning av den höga representanten och med stöd av EU:s särskilda representant. EU uppmanar Kosovo och Serbien att fullt ut respektera och genomföra dem utan ytterligare dröjsmål och förbehåll. Detta inbegriper inrättandet av ett förbund för kommuner med serbisk majoritet. Rådet välkomnar Kosovos och Serbiens beredvillighet att godta det utkast till stadga som EU:s samordnare lagt fram för parterna, underförstått att arbetet behöver fortskrida med denna utgångspunkt.
88. Rådet uppmanar EU:s särskilda representant för dialogen mellan Belgrad och Pristina och för andra regionala frågor som rör västra Balkan att uppdatera dagordningen för nästa möte i Kosovos särskilda arbetsgrupp för normalisering så att den återspeglar Kosovos skyldigheter enligt avtalet och dess genomförandebilaga.
89. Rådet upprepar vikten av och sitt stöd för det arbete som utförs av de specialiserade avdelningarna och den specialiserade åklagarmyndigheten för Kosovo och understryker sin beredvillighet att bistå dem i genomförandet av deras mandat.

90. Rådet erinrar om vikten av Kosovos nära samarbete med Eulex-uppdraget och andra relevanta internationella aktörer.
91. När det gäller de ekonomiska kriterierna noterar rådet att Kosovo befinner sig mittemellan ett tidigt skede och en viss nivå av förberedelse när det gäller att utveckla en fungerande marknadsekonomi.
92. Rådet uppmanar Kosovo att snarast engagera sig aktivt och konstruktivt i det regionala samarbetet och uppfylla sina åtaganden enligt Cefta och stabiliserings- och associeringsavtalet, bland annat genom att upphäva sitt beslut att förbjuda import av varor från Serbien. Rådet välkomnar Kosovos ratificering av tre avtal inom ramen för Berlinprocessen, om fri rörlighet och ömsesidigt erkännande av kvalifikationer, som nåddes 2022.
93. Rådet lovordar Kosovos starka fördömande av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, landets tydliga geostrategiska orientering samt landets frivilliga anpassning till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och fortsatta genomförande av EU:s restriktiva åtgärder, vilket är ett kraftfullt uttryck för Kosovos strategiska val och plats i en värdegemenskap.

UKRAINA

94. Rådet fördömer ånyo med kraft Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Rådet erinrar om Europeiska unionens orubbliga stöd för Ukrainas oberoende, suveränitet och territoriella integritet inom dess internationellt erkända gränser och dess självklara rätt till självförsvar mot Rysslands angrepp. EU kommer att fortsätta att stödja Ukraina och dess folk mot Rysslands pågående krig så länge som det krävs.
95. Rådet lovordar de betydande framsteg som Ukraina har gjort för att uppnå de mål som ligger till grund för landets status som kandidatland, trots att Ukraina är under attack.
96. Rådet noterar kommissionens rapport av den 8 november 2023 om Ukraina och dess rekommendationer och ser fram emot Europeiska rådets kommande diskussion i denna fråga.

97. EU är redo att ytterligare bistå Ukraina i dess reformer och det fortsatta genomförandet av dessa, inbegripet de reformer som är inriktade på landets väg mot EU, och är står fortsatt fast vid att stödja Ukrainas återställande, återhämtning och återuppbyggnad.
98. Rådet erkänner Ukrainas engagemang för reformerna av rättsstaten, rättsväsendet och den offentliga förvaltningen och välkomnar de framsteg som gjorts när det gäller det övergripande och konsekventa genomförandet av dessa reformer samt uppmanar Ukraina att beslutsamt fortsätta på denna väg, vilket fortfarande är avgörande för att stärka Ukrainas motståndskraft och för ytterligare framsteg i utvidgningsprocessen.
99. Rådet välkomnar att den rättsliga och institutionella ramen för grundläggande rättigheter är på plats och välkomnar anpassningen av Ukrainas medielagstiftning till EU:s regelverk om audiovisuella medietjänster.
100. När det gäller kampen mot korruption välkomnar rådet framstegen med att säkerställa att de korruptionsbekämpande institutionerna fungerar på ett oberoende och effektivt sätt. Ukraina bör fortsätta att ytterligare stärka sina korruptionsbekämpande institutioner och åtgärder och ytterligare förbättra sina resultat när det gäller utredningar och fällande domar, inbegripet korruptionsfall på hög nivå. När det gäller åtgärder som syftar till att begränsa oligarkernas alltför stora inflytande erkänner rådet att viktiga systemlösningar har genomförts och förväntar sig fortsatta framsteg i detta avseende. Rådet lovordar framstegen när det gäller anpassningen av Ukrainas lagstiftning mot penningtvätt till FATF:s standarder. Rådet noterar de åtgärder som vidtagits när det gäller rättigheterna för personer som tillhör nationella minoriteter och ser fram emot ytterligare åtgärder i enlighet med Venedigkommissionens rekommendation.
101. På grund av Rysslands pågående aggression har genomförandet av penningpolitiken och den övergripande ekonomiska styrningen i Ukraina ställts inför exceptionella svårigheter. Det är särskilt viktigt, även med tanke på återuppbyggnadsarbetet, att landets marknadsekonomi fungerar och att dess tillsynsmyndigheter är oberoende, särskilt centralbanken, som redan har vidtagit beslutsamma åtgärder.

102. Rådet lovordar Ukrainas ansträngningar för att öka energitryggheten och försörjningsoberoendet. Mot bakgrund av de ständiga attackerna mot Ukrainas energiinfrastruktur är EU redo att fortsätta att ge stöd för att stärka energisystemets motståndskraft.
103. Rådet betonar att EU:s sektorssamarbete med Ukraina och landets integration i EU:s inre marknad bör fördjupas ytterligare, på grundval av ett förbättrat genomförande av associeringsavtalet mellan EU och Ukraina, inbegripet det djupgående och omfattande frihandelsområdet.
104. Rådet välkomnar Ukrainas strategiska engagemang för sin väg mot EU och landets höga grad av anpassning till ståndpunkter och restriktiva åtgärder inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Det uppmanar Ukraina att fortsätta på denna positiva väg mot fullständig anpassning, bland annat i linje med principerna om suveränitet och territoriell integritet.

MOLDAVIEN

105. Rådet lovordar de betydande framsteg som Moldavien har gjort för att uppnå de mål som ligger till grund för landets status som kandidatland, mot bakgrund av betydande utmaningar till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och hybridåtgärder mot Moldavien självt.
106. Rådet noterar kommissionens rapport av den 8 november 2023 om Moldavien och dess rekommendationer och ser fram emot Europeiska rådets kommande diskussion i denna fråga.
107. EU är berett att ytterligare bistå Moldavien i dess reformer och det fortsatta genomförandet av dessa, inbegripet de reformer som är inriktade på landets väg mot EU.
108. När det gäller de grundläggande principerna erkänner rådet Moldaviens tydliga engagemang för landets reformprocess och de beslutsamma åtgärder som vidtagits samt understryker vikten av att upprätthålla hållbara och påtagliga reformframsteg, särskilt när det gäller rättsstatsprincipen, rättvisa och grundläggande rättigheter, inbegripet rättigheter för personer som tillhör minoriteter.

109. Rådet uppmanar Moldavien att fortsätta att gå vidare med en övergripande reform av rättsväsendet, inbegripet granskningsprocessen, samt kampen mot korruption, med fokus på att stärka relevanta institutioner och ytterligare bygga upp påtagliga resultat när det gäller utredningar och fällande domar, inbegripet korruptionsmål på hög nivå. Rådet välkomnar Moldaviens systematiska strategi för att minska oligarkiseringen och uppmuntrar till ett fortsatt genomförande av handlingsplanen.
110. Rådet noterar OSSE:s/ODIHR:s preliminära resultat, som visar att lokalvalen den 5 november var fredliga och genomfördes effektivt under svåra omständigheter. Negativa effekter på valprocessen observerades dock, både till följd av utländsk inblandning och de restriktiva åtgärder som införts på grund av nationella säkerhetsproblem. Med tanke på det kommande president- och parlamentsvalet uppmanar rådet Moldavien att säkerställa att åtgärderna för att motverka illasinnad inblandning är förenliga med internationella normer.
111. Rådet lovordar Moldaviens motståndskraft mot Rysslands exempellösa hybridåtgärder och bekräftar på nytt EU:s stöd i detta avseende, bland annat genom EU:s partnerskapsuppdrag i Republiken Moldavien.
112. Rådet lovordar Moldaviens ansträngningar att förbättra sin energitrygghet och sitt oberoende i fråga om energiförsörjning. Moldavien måste ytterligare öka sin produktionskapacitet och förbättra åtgärderna för förnybar energi och energieffektivitet, särskilt med stöd från stödpaketet för Moldavien.
113. Rådet erkänner framstegen med reformer av den ekonomiska och finansiella sektorn och framhåller vikten av att fortsätta med omdanande ekonomiska reformer, sektorssamarbete och Moldaviens integrering i EU:s inre marknad, på grundval av ett förbättrat genomförande av associeringsavtalet mellan EU och Moldavien, inbegripet det djupgående och omfattande frihandelsområdet.

114. Rådet välkomnar Moldaviens fortsatta ansträngningar för att stärka sin ram för offentlig förvaltning och förvaltning av offentliga finanser och uppmanar Moldavien att fortsätta att stärka sin administrativa och institutionella kapacitet på alla nivåer. Det systematiska samarbetet med det civila samhället om reformer bör fortsätta med snabbare och öppnare samråd i lagstiftningsprocessen.
115. Rådet bekräftar sitt åtagande att stödja Republiken Moldaviens suveränitet och territoriella integritet inom ramen för dess internationellt erkända gränser.
116. Rådet välkomnar Moldaviens fasta och principiella hållning när det gäller att fördöma Rysslands angrepp mot Ukraina. Rådet välkomnar Moldaviens strategiska engagemang för sin väg mot EU och den betydande ökningen av landets anpassning till EU:s ståndpunkter och restriktiva åtgärder inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. EU uppmanar Moldavien att fortsätta på denna positiva väg mot fullständig anpassning, inbegripet i linje med principerna om suveränitet och territoriell integritet.

GEORGIEN

117. Rådet noterar kommissionens rapport av den 8 november 2023 om Georgien och dess rekommendation och ser fram emot Europeiska rådets kommande diskussion i denna fråga.
118. Rådet uppmanar Georgien att visa ett tydligt engagemang för EU:s värderingar, fortsätta att göra framsteg med reformagendan och uppfylla de villkor som fastställts av kommissionen på ett inkluderande, meningsfullt och oåterkalleligt sätt, för att ytterligare närma sig ett framtida EU-medlemskap.
119. Rådet noterar med tillfredsställelse de genuina strävandena mot EU-medlemskap bland en överväldigande majoritet av det georgiska folket. Rådet välkomnar den överlag goda rättsliga ramen, den institutionella strukturen och det dynamiska civila samhället, inbegripet övervakningsorganisationer, och erinrar om att dessa element ger Georgien en gedigen grund för att främja demokratiska reformer och rättsstatsreformer.

120. När det gäller några av grundprinciperna för utvidgningen erkänner rådet särskilt de övergripande framstegen med reformen av den offentliga förvaltningen, offentlig upphandling och ekonomiska reformer. Rådet välkomnar Georgiens övergripande förberedelser för att påta sig de skyldigheter som följer av ett medlemskap, uppmuntrar till en varaktig anpassning till EU:s regelverk och normer som ytterligare fördjupar det sektoriella samarbetet med EU på grundval av ett förbättrat genomförande av associeringsavtalet mellan EU och Georgien, inbegripet det djupgående och omfattande frihandelsområdet. EU uppmanar också Georgien att fortsätta att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering.
121. Rådet uppmanar alla politiska aktörer i Georgien att samarbeta konstruktivt och att föra en konstruktiv dialog, övervinna polariseringen och avstå från åtgärder som ytterligare skulle kunna fördjupa de politiska spänningarna och hämma landets demokratiska institutioner och reformagenda. Dessutom erinrar rådet om att Georgien har åtagit sig att garantera att det civila samhället kan verka fritt och delta på ett aktivt, inkluderande och meningsfullt sätt i den politiska beslutsprocessen. Detta skulle säkerställa effektivare och mer hållbara reformframsteg inom viktiga områden, särskilt rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter.
122. Rådet understryker också vikten av att bekämpa desinformation och utländsk informationsmanipulering och inblandning mot EU och dess värden och uppmanar Georgien att vidta meningsfulla åtgärder i detta syfte.
123. Rådet upprepar att väl fungerande demokratiska institutioner och reformer som rör rättvisa och rättsstatsprincipen bör förbli en prioritering för landet. Rådet betonar att det fullständiga oberoendet, ansvarsskyldigheten och opartiskheten hos alla statliga institutioner, särskilt rättsliga institutioner, åklagarinstitutioner och monetära institutioner, måste stärkas och säkerställas ytterligare, i enlighet med europeiska standarder och Venedigkommissionens rekommendationer. Rådet framhåller vikten av att uppnå goda resultat när det gäller att utreda fall av korruption och organiserad brottslighet samt av att genomföra åtgärder för att minska oligarkiseringen med hjälp av en systematisk strategi.

124. När det gäller valreformen erinrar rådet om att en stabil ram i linje med europeiska och internationella standarder fortfarande är avgörande för att stärka demokratin. Rådet uppmanar Georgien att säkerställa en fri, rättvis och konkurrensbetonad valprocess, särskilt under 2024, och att fullt ut genomföra rekommendationerna från OSSE/ODIHR och Europarådet/Venedigkommissionen från tidigare val.
125. Rådet upprepar att Georgien måste möjliggöra full respekt för de grundläggande rättigheterna, inbegripet mediernas frihet och mångfald, rätten till åsikts-, mötes- och yttrandefrihet och skydd för hbtqi-personer mot hot samt våld och diskriminering.
126. Rådet bekräftar EU:s stöd för Georgiens suveränitet, oberoende och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser och understryker att EU står fast vid sitt starka engagemang för fredlig konfliktlösning och sin politik för icke-erkännande och engagemang, bland annat genom närvaron av EU:s övervakningsuppdrag i Georgien.
127. Rådet understryker sin starka förhoppning om att Georgien avsevärt ska öka sin anpassning till ståndpunkter och restriktiva åtgärder inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet i linje med principerna om suveränitet och territoriell integritet. EU uppmanar också Georgien att som en prioriterad fråga vända den negativa trenden och göra framsteg mot en fullständig anpassning. Detta skulle vara ett tydligt tecken på landets strategiska val för EU-medlemskap. Rådet uppmanar Georgien att fortsätta det goda samarbetet med EU för att förhindra att EU:s restriktiva åtgärder kringgås, inbegripet åtgärderna mot Ryssland och Belarus.
-